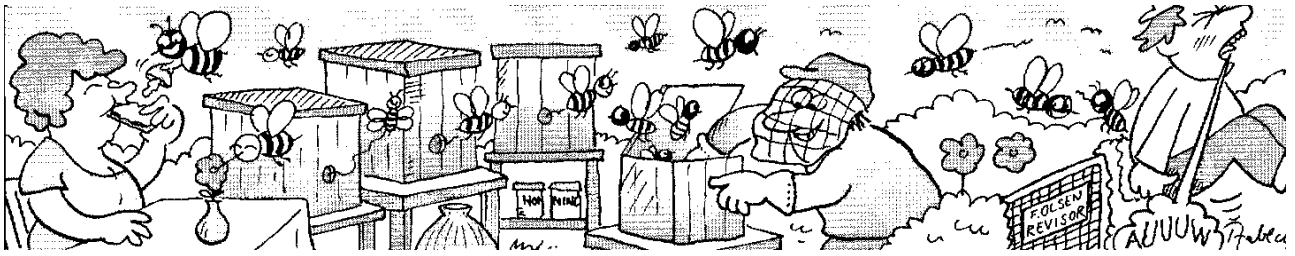

Sukker kontra honning

Sukkerproduktionen fra sukeroer begyndte i Danmark i 1870'erne. Før den tid brugte man honning som sødemiddel og sukker fra oversøiske lande fremstillet af sukkerrør. Kom man på landet, ville man i mange haver og bag ved hegn på markerne finde halmbikuber placeret, hvor der var mulighed for det. Bierne skaffede man sig ved at fange bisværme, der var sværmet fra deres bo. På grund af pladsmangel og deres naturlige formering forlod bierne - i første omgang med deres gamle dronning - boet, og satte sig i buske, træer og lignende, for senere at bosætte sig i et hult træ, som spejderbier i forvejen havde udsøgt sig, for at starte en ny tilværelse der. I forvejen havde bierne forberedt sig ved at opfostre nye dronninger, og det kunne ofte føre til, at der blev sværmet fra deres moderstade tre eller flere gange, og det var noget, der passede i biavlens dengang, hvor det i sæsonen var brug for mange bifamilier. Som man sagde dengang: "Først på året er man biavler og i kløversæsonen honningavler" Derfor brugte man en driftsform, som de små kuber var velegnet til via sværmning at forøge bifamilie antallet så tidligt som muligt først på sæsonen og senere indskrænke familieantallet ved indvintringen, som skete med udtromning eller svovling af de store og små familier. De mellemstore familier fik så lov til

at overvintre på deres indsamlede forråd. På den måde skabte man en god økonomi i biavlens. Men det krævede en driftsform, der for mange biavlere kostede middagslønnen. Min læremester havde altid en stol placeret foran bistaderne for at holde øje med staderne. En sværm skulle nemlig undslippe. Til indfangning brugte man en særlig teknik, som man stadig ofte kan se, når man kommer til udlandet.

Inden en ny bifamilie kunne etablere sig, skulle de nye unge dronninger ud på en parringsudflugt. Det skete på en lun sommerdag, som regel ved middagstid i juni-juli måned, hvor de unge dronninger fløj til en dronesamleplads (hanbier) oppe i luften, hvor hun parrede sig med droner, ofte op til 11-12 gange med forskellige droner, der måtte betale med livet. Så havde hun sæd nok i sin sædblære til at befrugte 1500-2000 æg i døgnet og højsæsonen i ca. fem år. En bifamilie kan da fra ca. 25.000 individer om foråret komme op på 60.000 og mere, der får travlt med bestøvningsarbejdet. Ca. 70 % af alle blomstrende planter bestøves årligt af bierne til en værdi af under en milliard kr. årligt, medens honningproduktionen kun udgør ca. 20 % af dette beløb. Bierne er ganske uundværlige, idet deres bestøvningsarbejde giver mad til fugle mennesker og dyr i form af frø og frugt. Jeg ved det ikke helt nøj-

agtig, men en stor procent af vores daglige mad kan føres tilbage til biernes økologiske kredsløb.

Kunne vi ligesom i gamle dage anvende honning som sødemiddel igen? Ja, hvorfor ikke. Statistisk skulle vi alle her i landet forbruge ca. 41 kg sukker årligt. Det kan ses, og det er alt for meget, for det sætter sine spor i form af overvægt hos mange mennesker. F.eks. ved vi, at der i en sodavand er ca. 14 stykker sukker og i en øl ca. 18. Og i maden er det ligeså. Derfor ville det være en fordel for os at anvende honning i stedet. Det er et naturprodukt, der optages direkte i blodet og ikke sætter sine spor af overvægtighed. Det er der desværre alt for mange, der tror. Men det er nok mere det, at man synes, honning på brødet smager så godt, at man fristes til at spise et eller et par stykker ekstra. Før sukkerproduktionen begyndte, brugtes honning også som betalingsmiddel. F.eks. er der beretninger om, at man for to tønder hon-

ning årligt og intet andet, som skulle leveres til slottet i Flensborg, kunne betale sin pagt for en frigård i Bjollerup sogn, og det er der flere eksempler på. Hertil skal siges, at det dengang var svært at samle de mængder, hvor det ofte er beretninger om at: "Biugen var kun ganske kort oc ringe, Bikuberne bleff neget med tag". En beretning, som jeg har fra min slægtsforskning i 1600 tallet, hvor det ligeledes står, at bikuber blev taget som krigsbytte, når fjenden drog hærgende igennem de sønderjyske landsdele. Oven i købet skulle der ifølge loven svares skat, tre Penning pr. kube.

Som man kan se, kunne honning i hine dage bruges på mange forskellige og fornuftige måder, også som medicin imod forkølelser og lignende f.eks. Det mål burde vi sætte os for at udkonkurrere sukker til fordel for honningforbruget.

Albert E. Paulsen,
Haderslev